

w stosunku do kwietnia o 20 milionów D. M. Przede wszystkim odnosi się to do produkcji przemysłów: elektrycznego, odzieżowego, spożywczego i do używek. Cofnęły się również obroty handlowe w rzemiośle, szczególnie związanym z budownictwem i obróbką metali.

Należy zaznaczyć, że od grudnia ubiegłego roku do końca I kwartału 1952 r. zanotowano w niektórych dziedzinach życia gospodarczego b. poważne cofnięcie się obrotów, sięgające 33%. Jednocześnie dużych firm przeniosło swe siedziby do Niemiec zachodnich motywując ten krok „niepewną sytuacją handlową“.

Michał Zakrzewski

ZYCIE KULTURALNE

Intelektualiści niemieccy wobec „układu ogólnego“. Znany pisarz marksistowski Aleksander Abusch umieścił w lipcowym numerze miesięcznika „Aufbau“ artykuł, w którym analizuje nadzwyczaj wnikliwie przyczyny odrzucenia „układu ogólnego“ przez postępowych intelektualistów niemieckich. Artykuł nosi tytuł: „Der Generalvertrag und die deutschen Intellektuellen“.

Na początku Abusch stwierdza, że „układ ogólny“, w którym rząd Adenauera zobowiązał się do przygotowania na ziemi niemieckiej wojny amerykańskiej, stanowi najbardziej złowrogi moment historyczny w rozwoju narodu niemieckiego od r. 1945. Wprawdzie stworzona przezeń zmiana sytuacji nie wystąpiła nagle, posiada ona jednak zasadnicze znaczenie, co w całej rozciągłości uświadomią sobie liczni intelektualiści niemieccy dopiero w ciągu najbliższych tygodni i miesięcy. Rzut oka na rozwój wypadków od r. 1945 unaocznia dobitnie przeobrażenie, jakie się dokonało w położeniu Niemiec.

Po roku 1945 jako najpilniejsze zadanie wystąpiła przed niemieckimi pracownikami kulturalnymi konieczność rozprawienia się z przeszłością, ze społecznymi przyczynami totalnej katastrofy Niemiec hitlerowskich. Jego celem było wyzwolenie intelektualistów niemieckich z duchowej bezbronności wobec sił, które w Niemczech niosły zniszczenie i śmierć. Stało się wówczas jasne, że uczciwa samokrytyka narodowa nie oznacza zaprzeczenia wielkich wolnościowych, humanistycznych tradycji własnego narodu.

W ciągu siedmiu lat po Układzie Poczdamskim Niemcy zachodnie kroczą drogą amerykańskiego rozbicia narodu doszły aż do „układu ogólnego“, natomiast w tym samym czasie dokonała się budowa Niemieckiej Republiki Demokratycznej jako pierwszego niemieckiego państwa pokojowego. „Układ ogólny“ — pisze Abusch — jest najbardziej nieprawdopodobnym dokumentem, jaki znają dzieje Niemiec. Każdy jego paragraf, każda jego klauzula dodatkowa jest gorsza aniżeli imperialistyczny dyktat Wersalu. Narodowym obowiązkiem każdego Niemca jest wyrazić to z jak największą ostrością.

„Układ ogólny“ jest przymierzem wojennym Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji z rządem Adenauera. Zausznik Adenauera, podsekretarz stanu Hallstein, po raz pierwszy odsłonił w dniu 13 marca 1952 r. cele imperializmu niemieckiego i cały sens „integracji europejskiej“, gdy domagał się „integracji Europy aż po Ural“. „Układ ogólny“ wraz z wystawieniem zachodnio-niemieckiej armii agresywnej, przewidzianej na to, by tubylcza piechota ginęła za milionów z Wallstreetu, ukazuje odrodzony imperializm niemiecki przy pracy. Uzaależniony dzisiaj od imperializmu amerykańskiego pragnie on wskrzesić swe dawne imperialistyczne plany z okresu Hitlera i z ery „wszechniemieckiej“ dopasowawszy je do nowych warunków. Co niegdyś firmowane było jako nacjonalistyczne, to dziś się zowie kosmopolitycznie „europejskim“. W gruncie rzeczy „europejska integracja“ jest synonimem

obecnej walki imperializmu amerykańskiego o rozszerzenie jego władztwa na całą Europę, o zwulgaryzowanie i zbarbaryzowanie kultury narodów europejskich, o pozbawienie każdego narodu jego substancji pod dominacją amerykańską. Rozumieją to już liczni intelektualiści zachodnio-niemieccy, z którymi czują się głęboko związani we wspólnej walce przeciwko zagrażającej życiu narodu niemieckiego polityce „europejskiej integracji” — intelektualistów w Niemieckiej Republice Demokratycznej.

Przeciwieństwem amerykańskiego imperializmu, przygotowującego swą agresję z pomocą kosmopolitycznej ideologii, jest demokratyczny patriotyzm niemiecki. Nie udało się amerykańskim imperialistom i ich dobrowolnym lub przymusowym pomocnikom wtrącić najlepszych intelektualistów w Niemczech zachodnich w kosmopolityczny chaos, ani ich skorumpować lub odebrać świadomość tego, że są Niemcami. Udało się im tylko chwilowo nastraszyć drogą nacisku gospodarczego i politycznego część pracowników kulturalnych Niemiec zachodnich, wywołać w nich zamęt pojęć i uczuć, zepchnąć w pewną pasywność. Lecz wszystko to może posiadać tylko przejściowy charakter. Dzielni naukowcy, pedagodzy, artyści i pisarze znajdują odwagę dla przełamania milczenia i dla otwartego opowiedzenia się za patriotycznym ruchem ludowym.

Twórcy kulturalni w Niemieckiej Republice Demokratycznej, złączeni z tym oporem narodowym ludu niemieckiego i jego intelektualistów, występują w obronie Republiki, ponieważ jako pierwsze państwo pokojowe na ziemi niemieckiej powołana jest ona do tego, by być szermierzem jedności całego narodu. Najlepsi intelektualiści zachodnio-niemieccy uświadomili sobie właśnie w ostatnich latach, iż NRD wciela wolę wolnościową całego narodu niemieckiego. Dlatego narodowe siły zbrojne, jakie powstaną w Niemieckiej Republice Demokratycznej dla obrony ojczyzny, nie mogą mieć nic wspólnego z militarystką okresu cesarskiego

i hitlerowskiego, wrogim ludowi. Nie będą one posiadały innego celu jak tylko obronę i ochronę pokojowej pracy i granic Republiki przez sam lud uzbrojony. Zadanie ich nie może być wyodrębnione od patriotycznej walki o pokojowe samostanowienie i o narodową jedność Niemiec.

Przeto obrona Republiki jest w najwyższym stopniu obroną pokoju.

Dziewięć Tomasa Manna i Hermanna Hessego w NRD. W tym samym numerze „Aufbau” znajdujemy w artykule pisarza Willega Bredela pt. „Nasza odpowiedzialność” interesujące szczegóły o recepcji dzieł Tomasa Manna i Hermanna Hessego w Niemieckiej Republice Demokratycznej.

Dowiadujemy się więc stamtąd, że dzieła tych pisarzy, należących do największych przedstawicieli współczesnej literatury niemieckiej, ukazały się po raz pierwszy w Niemieckiej Republice Demokratycznej w Dniu Książki. Zadało to kłam oszczerczym głosom neofaszystowskich gazet, jakoby w NRD rację bytu miała tylko literatura komunistyczna. W krótkim czasie rozszedł się cały nakład „Buddenbrooków”, wynoszący 30 000 egz. Tym samym w 5 dniach więcej sprzedano w Niemieckiej Republice Demokratycznej książek Tomasa Manna aniżeli w ostatnich pięciu latach w Niemczech zachodnich.

W dalszym ciągu podaje Willi Bredel, że w Niemczech zachodnich roczne dochody wydawców, którzy wydają amerykańską literaturę gangsterską i kryminalną, wynoszą 60 milionów marek, o czym doniosła katolicka gazeta „Union in Deutschland”, ukazująca się w Frankfurt nad Menem.

B. kanclerz dr Joseph Wirth przeciw „układowi ogólnemu”. B. kanclerz dawnej Rzeszy dr Joseph Wirth przekazał Światowej Radzie Pokoju w czasie jej ostatniej sesji berlińskiej następujące orędzie:

Zwracając się niedawno do przyjaciół pokoju w Niemczech powiedziałem:

„Niemcy, miejcie się na baczności!“ Do ostrzeżenia tego czujemy się obowiązani w obliczu rozwoju wydarzeń, w których zły duch militarystyki i polityka opancerzonej pięści coraz bezczelniej podnoszą głowę. Siły barbarzyństwa i polityki rewanżu czują się zachęczone w Niemczech zachodnich podpisaniem „układu ogólnego“ i układu dodatkowego, ponieważ przez to zamknięta miała być droga polityce wzajemnego porozumienia Niemców, pokojowemu zjednoczeniu Niemiec i traktatowi pokojowemu przy jednoczesnym odprężeniu międzynarodowym. Próba ta stanowi wykroczenie przeciwko wszystkim prawnie obowiązującym układom, dotyczącym Niemiec, i sprzeczna jest z prawem narodu niemieckiego do jedności państwowej i do suwerenności. Tylko na tych zasadach opiera się bezpieczeństwo wszystkich narodów oraz nadzieja wszystkich ludów utrzymania pokoju. Odybta w Dortmundzie dnia 29 czerwca 1952 r. publiczna demonstracja za traktatem pokojowym z Niemcami a przeciwko „układowi ogólnemu“ umacnia nas w nadziei, że coraz bardziej naród uświadomi sobie, do czego wzywaliśmy go w naszym orędziu, że mianowicie decyzja spoczywa w jego własnym ręku...“ (Taegliche Rundschau, 4. 7. 52).

Budowa kultury socjalistycznej w Niemczech. Na II konferencji partyjnej Socjalistycznej Jedności Niemiec (SED) referat o „budowie kultury socjalistycznej“ wygłosił poeta Johannes R. Becher. Powiedział on, że budowa socjalizmu w dziedzinie kulturalnej wymaga skonkretyzowania pracy intelektualistów i głębszego jeszcze przyswojenia sobie zasad marksizmu-leninizmu. Następnie dzieła artystów ukazywać muszą życie i walkę klasy robotniczej tak, by robotnik stał się centralną figurą i bohaterem ich twórczości.

W ten sposób przejdą też twórcy do nowych metod artystycznych. Dalej, należy baczyć, by wydobyć aktyw artystyczny z samej klasy robotniczej, co pociąga za sobą konieczność pogłębienia przymierza inteligencji twórczej z klasą robotniczą, bądź też stworzenie nowej duchowej elity z najlepszych części dawnej inteligencji i z nowych sił duchowych, które wyszły z mas robotniczych. Tylko taka duchowa elita będzie umiała stworzyć kulturę socjalistyczną.

W dalszym ciągu swego referatu oświadczył Becher: „Odrodzenie wielkiej sztuki niemieckiej będzie możliwe tylko pod znakiem budowy socjalizmu. Wielka niemiecka sztuka będzie albo socjalistyczno-realistyczna, albo nie będzie jej wcale. Dlatego realizm socjalistyczny nie jest jedną z wielu innych twórczych możliwości, lecz jest jedyną twórczą metodą, która może doprowadzić do rozkwitu wielkiej niemieckiej sztuki narodowej“ (Taegliche Rundschau, 16. 7. 52).

W Niemieckiej Republice Demokratycznej o Polsce. Z okazji polskiego święta narodowego i ustanowienia nowej konstytucji prasa NRD poświęciła wiele artykułów Polsce ludowej, jej życiu, rozwojowi i jej wybitnym osobistościom. Tak więc „Taegliche Rundschau“ (22. 7.) ogłosił przemówienie wygłoszone przez ambasadora Izydorzycyka w Operze Państwowej w Berlinie w dniu 22 lipca. W tym samym numerze ukazał się artykuł poświęcony odrodzonej polskiej armii ludowej oraz artykuł o ruchu wczasowym w Polsce ludowej. We wspomnianym zaś numerze „Aufbau“ ukazał się wiersz poety polskiego Henryka Gaworskiego pt. „Lorelei“. Są to tylko ułamkowe przejawy ogromnego zainteresowania organów postępowej opinii niemieckiej życiem naszego kraju.

Aleksander Rogalski